

Mohok Vas megyéből s néhány más vármegyéből.

(Összefoglalás.)

Irta: **Dr. Latzel A.** (Olmütz).

Midőn szerző az 1894. évben mint a cs. és kir. katonai al-reáliskola orvosfőnöke és természetrajztanára Kőszegre került, **DR. WAISBECKER A.** járási orvos és **PIERS V.** nyug. őrnagy személyében két lelkes botanikust talált ott. **WAISBECKER** ebben az időben már betegeskedett, de annál nagyobb lelkesedést sikerült a mohák iránt **PIERS V.**-ban felébreszteni, úgyhogy midőn szerző 3 év múlva (1897 őszén) Kőszegről eltávozott, **PIERS** már egy tekintélyes, — körülbelül 4000 számból álló, — mohagyűjteménnyel rendelkezett, melynek legnagyobb részét meghatározásra szerzőnek adta át. Szerző azonban ebben az időben sem megfelelő összehasonlító anyaggal, sem bryológiai irodalommal, sem pedig műszerekkel nem volt eléggé felszerelve, ezenkívül szolgálata is annyira igénybe vette, hogy az alaposabb mikroszkópai vizsgálatokhoz elegendő idővel sem rendelkezett. Ily módon **PIERS** előtt is sohasem titkolta, hogy meghatározásait ideiglenes jellegűeknek tartja s azok csupán általános tájékoztatásra szolgálnak.

Szerző, ha valaha sejtette volna, hogy a **PIERS**-herbarium címkéire jegyzett meghatározásai egykor majd a botanikai irodalomban értékesíttetnek, legalább a fontosabbakat egy tapasztalt bryológussal felülvizsgáltatta volna. Ami a **PIERS**-féle mohaanyagból szerző birtokában van, azt közben mind pontosan revideálta s minthogy most mind a három tekintetben megfelelően van felszerelve, továbbá kellő tapasztalatokkal és idővel is rendelkezik szívesen elvállalja revizióra bárkinek birtokában levő vas megyei **PIERS**-féle mohákat.

Szerző és **PIERS** gyűjtési területe magába foglalja Vas vármegye északi és keleti részét, melyet északon és keleten a Gyöngös-patak határol (csupán Kőszegtől keletre lépi át kissé), délen és nyugaton pedig a következő helyek zárják be: Bozsok, Rohonc, Irottkő, Üveghuta Langecknél, Borostyánkő és Edeháza. **PIERS** felkereste még Svábfalut és Csöngét a Rába mentén, azonkívül Sopron megyéből Borsmonostor, Kéthely és „Klausen“ estek közös gyűjtőterületükbe.

PIERS ezenkívül gyűjtött néhány mohát Somlyó (Veszprém megye) s Óvár (valószínűleg Magyaróvár Mosonmegyében), szerző pedig Nyiregyháza környékén, melyek a dolgozat végén soroltatnak fel.

A tárgyalandó vidék (amennyiben Vas megyéhez tartozik) főközete a phyllit, délen (Czák, Velem, Veitsberg) mész, nyugaton pedig (Borostyánkő, Edeháza) a serpentin lép előtérbe. A phyllit puha, könnyen málló, több-kevesebb (2—15%) meszet tartalmazó, mohamegtelepülésre különösen alkalmas kőzet, mely a vidék déli részein egyes helyeken oly nagytömegű mésszel kevert, hogy itt kimondott mészfőrára keletkezett. Észak felé a phyllit — az ú. n. „Óház“ mészfőrájától eltekintve, — mészben mindig szegényebb lesz, úgyhogy erre már tiszta szilikát-flóra észlelhető. Úgy a már említett kőzetfajoknak, mint a serpentinnek jellemző moháit szerző a bevezetésben foglalja össze. Ugyanitt ismerteti a már sopronmegyei „Klausen“ thermophilus mohanövényzetét, valamint a vidék mediterrán, alpesi és felső erdőtáji mohaelemait.

Míg a terület legtöbb patak- és folyóvölgyének mohái mesophyta-jelleget mutatnak s csak épen közvetlen a vízpartokon, forrásokban s itt-ott elmoszarasodott réteken lépnek fel hygrophytamohák, addig a vidék északkeleti részében már kisebb-nagyobb lápok is találunk. A kettő között mintegy átmenetet alkot a „Walkgraben“ (a „Vogelsangseifen“-be ömlik) mohanövényzete, melynek, szintúgy egy Kőszeg melletti a *Hypnum*-láp fogalmához közeledő réti lálnak, ismertetését szerző ugyancsak a bevezetésben adja.

Sphagnum-lápok, néhány kisebbtől eltekintve, csupán az Irottkő-hegység északi lejtőjén s a Vogelsangbach s a Gössbach völgyében fordulnak elő. A két utóbbit már BOROS Á. (6) ismertette. Szerzőnek ezekből a lápokból származó tőzegmohákon végzett vizsgálatai BOROS-tól némileg eltérő eredményeket szolgáltatottak, melyekről a részletes felsorolás tájékoztat. BOROS i. h. a Dreibachl-tal-ból a következő tőzegmohákat közli: *Sph. medium*, *squarrosum* és *acutifolium* (leg. PIERS), *Sph. imbricatum* és *cuspidatum* (leg. LATZEL). Szerző ezeket az adatokat talányosaknak tartja, mert gyűjteményében nincsenek onnan tőzegmohák s emlékezete szerint a Dreibachl-tal-ból csupán az előbb említett s mohanövényzetét a német szövegben részletesen ismertetett Walkgraben-t kutatta át, ahol azonban semmiféle *Sphagnum*-ot sem talált. Természetesen nem tartja lehetetlennek, hogy PIERS mégis gyűjtött ott tőzegmohákat, melyek szerző figyelmét elkerülhették.

Végül ismerteti a borsmonostori láp mohanövényzetét.

A részletes felsorolásban a nomenclaturát s a rendszert illetőleg szerző MÜLLER K. (*Hepaticae*), PAUL H. (*Sphagnales*) és BROTHERUS V. F. (*Bryales*) munkáit vette alapul. PIERS adatainál, melyek az egész munkának körülbelül 10%-át teszik, a schedák sorszámait is közli. A Vas- és Sopronmegyére új adatok, valamint az újonnan leírt alakok **compact** szedéssel tűnnek ki, a HAZSLINSZKY „A magyar birodalom mohflórája“-ban fel nem vett fajokat pedig *-gal jelzi.

A fontosabb adatokból, különösen a Vas- és Sopronmegye növényzetére új fajokból, valamint az újonnan leírt alakokból szerző a Magyar Nemzeti Múzeum növényteni osztályának herbáriumában helyezett el példányokat.

Ujabb florisztikai adatok.

Irta: **Dr. Jávorka Sándor** (Budapest).

1. **A *Luzula nivea* (L.) Lam. et DC. Erdélyben.** Bár BAUMGARTEN és SCHUR munkái a *Luzula niveát* már felemlítik Erdélyből, mégis ezt az erdélyi előfordulást SIMONKAI „Erdély edényes flórájában“ joggal vonhatta kétségbe és vonta ezt az adatot a *Luzula angustifolia* = *nemcrosa* (POLL.) E. MEY.-hez, egyrészt, mert autentikus erdélyi példányt nem látott belőle, másrészt, mert előfordulása eléggé valószínűtlen is volt, mert a *Luzula nivea* dél-nyugateurópai növény, amely már a Keleti Alpokban is jóformán teljesen hiányzik. Úgyszintén a SCHLOSSER—VUKOTINOVIC Syllabusában és Flora croaticájában említett horvátországi adatok sem nyertek eddig megerősítést.

Annál feltünőbb, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum herbáriumára Erdélyből származó *Luzula nivea* példányhoz jutott. GABÁNYI ENDRE mérnök hazai gyűjtésekből származó kisebb növénykollekciónak a Múzeumnak ajándékozta; ezek között a növények között benne van a *Luzula nivea*, jól határozva, a vignetta szerint 1902-ben, május végén szedte a „Hargitta vízválasztóján erdei réteken.“ Adatának helyességéhez alig férhet kétség, mivel kollekciónak nincs külföldi növény, amellyel esetleg összecserélődött volna. Ezért ezt az elszigetelt előfordulást, mint első biztos adatot kell elkönyvelnünk hazai flóránkban.

2. **A *Gagea spathacea* (Hayne) Salisb. Beregmegyében.** Erről az érdekes kis *Gagea*-fajról, amely a *G. minima*-hoz eléggé hasonlít, azonban két, többé-kevésbé félhengeres, nem laposodó tőlevele van és lepellevelei tompásak, nem kihegyezettek, eddig nem voltak megbízható hazai adataink. Bár már HEUFFEL közli Enumerációjában Lugos mellől (Szilha község Nevrincsi felé), HEUFFEL növénye azonban a Nemzeti Múzeum herbáriumában őrzött HEUFFEL-gyűjteményben hiányzik és N. TERRACIANO szerint (lásd ASCHERSON—GRAEBNER: Synopsis III. 84. old.) nem más, mint *Gagea minima*, ugyancsak *Gagea minimára* vonatkoznak SIMONKAI szerint SCHUR-nak erdélyi adatai is. Egy másik adat volt FREYN JÓZSEF közlése a Flora LXII. (1884) 686. oldalán a Zólyom melletti Pusti hrad-ról, azonban DEGEN ÁRPÁD, aki ott kereste, ott csak a *Gagea minima* kiszélesedő lepellevelű példányait

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1930

Band/Volume: [29](#)

Autor(en)/Author(s): Latzel Albert

Artikel/Article: [Mohok Vasmegyéből s néhány más vármegyéből
136-138](#)